

Lagunda hembygdsförening

År 2014 firade Örsundsbro 150-årsminnet av att total näringsfrihet infördes i landet 1864. Det fick Örsundsbro att blomstra med post, tingshus, hotell, bank, handelsbodas och mängder av hantverkare. Nu blev de fritt fram för både män och kvinnor att driva handel överallt. Innan dess var det förbehållet borgarna i städerna och inom en tremilsgräns från närmaste stad. Initiativtagare till firandet var Lagunda hembygdsförening, som i samarbete med ortens företag, föreningar, skolor och kyrkan bjöd på program under hela året. På nationaldagen kunde man se tidsenligt klädda damer i Kulla Hem och Samhälle spatsera tillsammans med projektledare Lennart Torsner i hembygdsföreningen.

Foto Göran Wåger. Text Monica Andreasson.

På Lagunda hembygdsförenings initiativ har Lagundabygden fått ett unikt skyltsystem, som berättar om Örsundaåns dalgång under 6 000 år. Föreningen har tagit fram 26 informationsskyltar till 20 platser och fler skall det bli. Skyltarna tillkom som en del i Örsundsbro 150-årsfirande och de första sex invigdes av landshövding Peter Egardt på nationaldagen 2014 (bilden). Den skylten står vid handelsmuseet Kappen vid Örsundsbro hamn. Skyltar finns vid Lagunda församlings tio kyrkor samt på tio andra historiska platser runt om i bygden. Skyltarna har tagits fram i samarbete med länsstyrelsen i Uppsala län, EU:s landsbygdsprogram, Örsundsbro företagarförening och Anders Walls stiftelse.

Foto Göran Wäger. Text Monica Andreasson.

Kappen vid hamnen i Örsundsbro är Lagunda hembygdsförenings eget museum. Det tillkom på initiativ av journalisten Göran Palm och Nils Rudolphson, dåvarande ordförande i Lagunda hembygdsförening och invigdes 1978. Det är ett museum över Lagunda och Hagunda häraders Varuanskaffningsaktiebolag, Sveriges första kooperativa företag, som startades av landshövding Robert von Kraemer 1850. Kooperativet var ett sätt att kringgå förbudet mot landsbygdshandel, som rådde fram till 1864 då landet fick total näringsfrihet. I bottenplanet finns en återskapad handelsbod och på övervåningen berättas om forna tiders sjöfart med regelbundna turer från Örsundsbro till Stockholm och Uppsala.

Foto och text Monica Andreasson.

Tack vare Lagunda hembygdsförening kan dagens unga uppleva uppländskt bondeliv som det tedde sig för 200 år sedan. Örsundsbrokolans elever får årligen en levande historielektion på 1800-talsgården Kvek. De provar på gamla hantverk; slår med lie, kärnar smör, mal säd, sågar ved och kardar ull. De bekantar sig med fähus, slöjdbod, matbod och mangårdsbyggnad. Här bodde Ol-Jan med hustru, sex barn, drängar och pigor i ett rum och kök. Ol-Jans dotter Lotta Lundevall var den sista som bodde här. Hon dog 1926. Kvekgården är en av Sveriges bäst bevarade bondgårdar på ursprunglig plats. Den ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund, förvaltas av Upplandsmuseet och sköts av Lagunda hembygdsförening.

Foto och text Monica Andreasson.